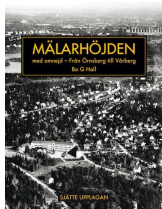

Källa: Boken Mälarhöjden med omnejd - från Örnsberg till Vårberg, skriven av Bo G Hall bjuder på informativ och trevlig läsning. Liber, Stockholm 1986, ISBN 91-38-90784-4

Med många unika bilder ges här huvuddragen i den sydvästra mälarstrandens historia, särskilt sträckan mellan Örnsberg och Vårberg. Tyngdpunkten ligger i Mälarhöjden, som före tunnelbanan var obesträtt centrum i trakten och samtidigt Stockholms utpost mot landsbygden i sydväst. Mälarhöjden med omnejd är en av Stockholmia förlags mest populära titlar.

Om Loviseberg och Ekorrvillan

Mot slutet av 1800-talet bytte Bedalunds brygga namn till Marielund, sannolikt efter den intilliggande villan. I dess närhet skapade skräddarmästaren Frans Erik Johansson efterhand ett eget, imponerande sommarsamhälle. Det hette Loviseberg och fanns, bara föga förändrat, kvar ända in i 1980-talet.

Totalt ingick fyra bostadshus: nere vid stranden låg Stora och Lilla Sjövillorna och ovanför vägen fanns Loviseberg och Ekorrvillan. Själva hade skräddarmästaren och hans hustru en lägenhet i Stora Sjövillan. Under senare år bodde de här även vintertid ó Johansson dog 1907.

I övriga hus fanns slakten, som var ganska talrik, eller också hyrdes de totalt tio lägenheterna ut. Loviseberg med adressen Pettersbergsvägen 51 är det enda hus som numera finns kvar. Det är en imponerande byggnad i tre etager; ursprungligen uppförd under något av 1880-talets första år.

Ekorrvillan uppges ha stått på Stockholmsutställningen 1897 på Djurgården. Där köptes den av Frans Erik Johansson och fraktades ut i nedmonterat skick till Fridhem för att sättas upp i slänten. Den lär ha räknats som traktens vackraste sommarvilla; i så fall under hård konkurrens från Lyran och Sagatun.

Under alla förhållanden måste det ha varit den mest originella! Husets namn kom sig nämligen av att dess tak pryddes av en nästan meterhög rödbrun ekorre i gips med ett ekollon mellan framtassarna. Längst ut i varje hörn av taket fanns dessutom en ekorrsilhuett uppsatt. Inte undra på att de förbipasserande på vägen och vattnet häpnade!

Huset Ekorrsvillan på Pettersbergsvägen 49, någon gång vid sekelskiftet. Gipsekorren i den kurliknande överbyggnaden mitt på taket klarade inte vädrets makter mer än ett tiotal år. Däremot fanns faktiskt de utsågade ekorrssiluetterna kvar i takets fyra hörn ända fram till höststormarna 1983. Från Sten Johansson.

Från det Johanssonska familjearkivet kommer följande utdrag från en skildring ó nedtecknad ur minnet ett antal år senare ó av hur sommarlovets första dag kunde te sig för ett av skräddarmästarens barnbarn några år efter sekelskiftet:

Hela familjen hade under gårdagen embarkerat ångfartyget "Sjöfröken" med sängkläder, baljor, "dragspel" (säng), väskor och koffertar, för att inte tala om allas vår stora, mörkbruna barnvagn av rotting, givetvis med höga gummiförsedda järnhjul, framtill ett kraftigt handtag att skjuta med.

Självklart tronade mitt i vagnen den årligen återkommande telningen. Nöjd och belåten sög den på den mer eller mindre ärftliga gumminappen med en stor vit benring i ena ändan. Att det vilade ett stort ansvar på "Sjöfrökens" kapten Englund med den dyrbara lasten ansåg jag självklart, och att den lille styrman Carlén var uppåt väggarna för dyr på frakten fick han höra av Mamma som sedan storbelåten talade om för Pappa att hon fått pruta en femtioöring.

Framkomna till Marielunds brygga fick vi bära och baxa alla grejorna uppför Marielundsbacken för att inte tala om den branta trappan upp till vår lägenhet i Ekorrhvillan. Trötta men förväntansfulla inför morgondagen somnade vi in för att vakna tidigt. Vem ville sova bort den första soliga, härliga lovdagen? Inte jag.

Ja, nu satt jag här och njöt i den vänliga sommarmorgonen. Flötet guppade, slött och förstrött såg pankorna på maskstackarn, men utan minsta aptit.

Från Lovisebergs stenkaj i häcköppningen stod min kusin och langade ut sin nyinköpta 25 meters rev med den eleganta tofskroken full med dagmask, då och då ut i vattnet. Pankor voro ingenting för honom, braxen skulle det vara, men även den fisken tycktes vara likgiltig för hans lockbete.

Allt var lugnt och stilla men så från Petersbergs brygga stävade morgonbåten ut. En ilsken ångvissla skar genom den tysta morgonstämningen. Med ens blev det liv omkring mig.

Nedanför bryggbacken kom banktjänsteman Pira i sjö villan stel och rak med bestämda steg, exakt lika långa, direkt ut till bryggkanten, såg förstrött på mitt flöte, båten och sin klocka, nickade belåtet, tiden stämde. Boktryckar Blomqvist kom lugnt ut från sin grind, endast ett stenkast från bryggan, han hade god tid på sig. Blomqvistens villa var en av de äldsta, omedelbart i närheten av Marielunds ångbåtsbrygga, grönfärgad, med en liten sjöstuga vid stenkajen.

Från Loviseberg kom pappa med skräddar Lundholm i sällskap, kanske rörde sig samtalen mer om engelskt kamgarn än svensk korderoj. Faster skulle in till staden till sin fotografiateljé, minsann hade hon inte ett splitternytt parasoll av gammalrosa siden.

Från Jakobs stegen, den långa trätrappan med åttiosju trappsteg, som ledde till övre delen av Fridhem, kom plåtfabrikören Liljeroth ivrigt gestikulerande i sällskap med sin broder "Målarn". Ur sin cigarrbutik, uppe vid vägen, kom "gubben Sandberg" tjock och välfödd. Han hann ge sin son Clarence de sista instruktionerna angående affärens skötsel innan han reste in till staden för att förnya sitt snus- och cigarrlager. "Gubben Sandberg" var sannerligen ej pojkarnas goda vän, han ägde bland annat ångbåtsbryggan med båthuset och kunde aldrig förlika sig med våra konstnärliga utsvävningar, när det gällde att placera våra respektive namnchiffer eller mindre respektfulla ordstäv, utförda med kniv eller pennor på hans väggar.

Ja, då var det inte annat än att flytta på metspöt och lekamen och bereda plats för den eleganta Stockholmsångaren på traden och ta emot trossen. Landgången hyvades ut och snart var våra mer eller mindre stränga förmyndare på väg till Stockholm, oss pojkar till behag och större frihet. Båten fortsatte till den några hundra meter längre bort belägna Fridhems ångbåtsbrygga för vidare befordran till landets huvudstad.

Men borta vid Klubbensborgs udde kom post- och tidningsbåten Essingeettan, en betydligt mindre båt av slupmodell och vars former gav oss pojkar anledning att döpa om den tillsammans med sin syskonbåt "tvåan", till Strykjärnet och Paddan, ny och fräsch, nybyggd för året på Ekensbergs varv.

Bäst gillade vi dock båten "Sirén" med hennes hyggliga rödskäggiga skeppare, vilken då och då, till och med kunde låta de mest försigkomna pojkarna få ta hand om styrratten som ovillkorligen för vederbörande var ett särdeles stolt ögonblick.

*Jägarmästare Johansson - i halmhatt och polisonger och med makan Christina vid sin sida - sitter här mitt i familjen vid trädgårdsbordet utanför sitt älskade Loviseberg under något av seklets första år.
Från Sten Johansson.*

Ja, timmarna rann undan, det blev alltför långsamt i min ensamhet, ingen fisk, inte ens ett napp och grabbarna har väl börjat vakna, jag reste mig och gick över till Widells, bryggarn.

En fenbåt, den tidens modernaste snabbseglare, i regel hemmabyggda landade vid Widells brygga. Widell hade nämligen nederlag för Gustaf Piehls, Hamburgerbryggeriet och Carnegie porter och det var i regel seglarnas sista proviantställe innan färden till Fiskar- och Björköfjärden anträdde.

"Du killen, kom hit och hjälp oss långa bärsan", ropade en av dem. Ur en back på 50 pilsner singlar den ena efter den andra flaskan genom

luften, emottagna med virtuos skicklighet utan ett enda misstag, och hamnade snart i båtens innandöme. En blank tioöring blev lönen. Morgonstund har silver i mund.

Jag gick vägen upp till Sandbergs cigarraffär. Det var Sandbergs sista bygge, vitmålad, två gavlar med liten tornbyggnad och en ca 10 meters långa emellan gavlarna. I ena gaveln hade Sandberg sin snusbod och i den andra var en frisersalong, i den långa längan var inrymt ett café.

På andra sidan vägen sträckte sig ett ca 50 meter långt stockstängsel. Stockbarriären var inte högre än att man ledigt kunde sitta på den.

Det var Marielunds ungdoms samlingsplats, där diskuterades och där resonerades om allt vad som rör en grabbs tankar och handlingar. Många pojkestreck gjordes upp på den stocken, men där diskuterades även den lilla idrott som på den tiden utövades.

Från badhuset som centrum för våra lekar utgick ibland en armada av tvättbaljor av olika format, bemannade av oss pojkar. Som åror hade vi långa träbitar, de som hade runda baljor kunde alltid räkna på jumboplatsen vid våra tävlingar, de avlånga segrade överlägset.

Kapten Englund på Sjöfröken hade alltid roligt åt oss när han stod på kommandobryggan och om han genom sin båts vågor lagade så att vi kapsejsade njöt han övermåttan och skrattade så att skägget hoppade.

Petersberg, Jakobsberg, Bellmans Lyra och Bellmans Grotta var oftast våra utflyktsplatser. Abrahamslandet hade ett finfint strandbad som någon enstaka gång blev vårt mål, men saknade trampoliner så vi voro nog Lovisebergs badfröjder trogna. Lottas äng på vägen mot Petersberg var en omtyckt tummelplats för våra lekar. Motorbåtar och s k "snurror" var ett okänt begrepp, men det fanns en liten ångdriven båt som kallades "Colibri" och alltid väckte uppseende var den kom.

Stockholmarnas sommarnöje var betydligt enklare då semestrar var ett jämförelsevis okänt begrepp och det egentliga sommarnöjet för flertalet stockholmare var begränsat till lördagseftermiddag samt söndagen. Det var utflykter till omgivningarna men i regel inte längre än till Haga och Djurgården.

En av de mest gouterade utflykterna var dock av arbetarföreningar, godtemplare och frälsningsarmén anordnade båtresor. Respektive föreningar hyrde några av de större mälarbåtarna Caesar, Örebro I eller II, Göta kanal m fl. Dessa piffades upp med flaggspel och björkris. De avgick i regel samtidigt från Riddarholmskajen klockan 9 och varje båt var försedd med en kraftig hornorkester.

Resenärerna var väl utrustade med matkorgar i vilka nog snapsen och punschen dominerade. Musiken spelade kraftigt och klämmigt på utresan, men på hemresan var nog tonen lite sprucken och samspelet knappast märkbart. Det ingick i vårt söndagsnöje att med båten och

minst två par åror möta dem ute på Mälarfjärden och som vi sade "gunga för svallen". Det sattes högsta fart mot vågorna och gick vattnet in i båten och främste man i stäven fick en renhårig dusch var turen särskilt lyckad.

Mina bröder gjorde en utflyktssöndag ensam en sådan utfärd. Utkomna till ångbåtarna som gick förbi dem med högsta fart, kastade sig en av utflyktsresenärerna utan vidare direkt ned i vattnet från sin ångare. Om orsaken var den goda punschen eller om det var olycklig kärlek lämnar jag åsido. Men mina bröder, pysar på åtta å tio år, var snabbt framme vid den drunknande mannen och efter ett hårt arbete fick de upp honom i roddbåten, rodde upp till ångaren som stoppat sin fart och överlämnade den våta mannen till besättningen. Under tiden haglade mynt av olika valörer över dem i roddbåten.

Det tog dem flera dagar att plocka fram mynten under toftar och durkar.

Över helgerna rodde eller seglade många stockholmare sommartid ut till Abrahamslandet mellan Lyran och Skärholmens gård. Ibland övernattade de också i tält eller ute i det fria. Det gjorde kanske denna familj som fotografen A G A Andersson fångade i en kaffestund år 1897. Från KB.

Ångbåtarna främsta färdmedlet

Skildringen visar vilken helt avgörande roll som fartygskommunikationerna spelade för kontakterna med omvärlden, främst då huvudstaden. Några år efter sekelskiftet fanns också vid sidan av de större fartygen ett nätverk av mindre slupar som kilade in vid en rad småbryggor på Essingeöarna, Brommalandet, Liljeholmen och Gröndal.

"Angantyr", "Frithiof" och "Ingeborg" hade Hägerstens brygga som slutstation och var tillsammans en mycket viktig länk i detta områdes förbindelser med Stockholm. På vardagen gick de åtta turer och på helgerna hela femton.

Längs den sydvästra kuststräckan plöjde dagligen drygt tjugotalet passagerarångare fram på längre trader mellan huvudstaden och orter vid Mälaren och Hjälmarén. Där fanns t ex "Strengnäs", "Prins Carl", "Örebro I, II och III", "Gripsholm" , "Eskilstuna I och II", och - störst av dem alla - "Aros". Till dessa kom Göta Kanalbåtar, ostkust- och gotlandsbåtar liksom ett antal sk Smedjebackare. Dessa var främst lastbåtar, vilka trafikerade Strömsholms kanal ända upp till Smedjebacken. Fartygens namn återfanns på den vimpel - "gösen" - som hissades längst fram på fartygens gösstång. På saltsjösidan fördes här vanligen rederiets emblem.

I bilden ingick också rader av pråmsläp samt segelfartyg av skilda slag. Tremastare var ganska sällsynta men fartyg med två master fanns det gott om. Största gruppen seglare var de enmastare som gick under benämningen vedskutor. Vid denna tid uppvärmdes hela Stockholm med kakelugnar och järnspisar och det gick åt oerhörda mängder ved. Skutskepparna köpte den nedkörd till stränderna och seglade sedan in

och sålde den vid huvudstadens kajer. Roslagsskutorna har redan nämnts. De var enmastare och fraktade främst sand och tegel.

Rodd- och segelbåtar rörde sig också ute på vattnen; oftast kortare sträckor. Inte minst under helgerna förekom rätt många familjer som for ut på dagturer till öarna eller Abrahamslandet som var namnet på stranden bortom Lyran. Under helgerna på sommaren kunde man dessutom ligga över i tält eller under bar himmel.

Allt som allt var trafiken på Mälaren utanför området mycket intensiv. Och längs stränderna kunde man finna åtskilligt som härstammade från båtarna. En mycket populär sommarsyssla bland smågrabbarna i Fridhem bestod i att leta ölkorkar i vattenbrynet. Sedan man fått tag i tillräckligt många användes de när mammorna sydde simdynor till barnen.

En annorlunda inblick i livet och förhållandena vid Fridhem kring sekelskiftet ger följande, korta avsnitt ur de johanssonska familjepapperen. Däri skildras hur skräddarmästarens patriarkaliska omvårdnad av arbetarna vid skräddarverkstaden tog sig uttryck. Varje år vid kräfttiden ställde han nämligen till med en stor fest för de anställda med fruar.

Man begav sig från staden till Loviseberg tidigt på morgonen, omkring kl 7, från Söder Mälarstrand med förhyrt fartyg, ångfartyget "Sirén", kapten Lundberg. Sommarstället var flaggprytt och lövat och gästerna undfägnades vid ankomsten med kaffe med dopp.

Vid halv 11 tiden serverades frukost: sill, potatis, ål, köttbullar, njure m m småvarmt + (OBS!) snaps och pilsner samt kaffe.

Dagen förflöt under allehanda förströelser: bad, rodd, skämttävlingar samt musikalisk underhållning.

Halv 2 serverades kaffe med dopp. Vid 5-tiden serverades en bastant middag enligt tidens sed + 2 (OBS!) snapsar och pilsner, efteråt kaffe och punsch eller konjak i begränsade kvantiteter.

Vid 8-tiden serverades grogg. Vid 10-tiden blev det kräftsop, då antalet snapsar enligt värdens medgivande ej räknades.

Festen illuminerades med kulörta glaslyktor i 100-tal, köpta från utställningen 1897. Efter supén åter kaffe, punsch och konjak, nu i obegränsade kvantiteter.

Dagen avslutades med fyrverkeri och debarkation skedde någon gång mellan 12 och 1 på natten. Vid avfärden var värdens avskedsord: "Kom nu ihåg, rackarns gubbar, på verkstaden kl 7 i morgon bittida".

På den punkten var han noga.

Fullt lika festligt var det inte vid stapelavlöpningarna på Sätra varv. Men ett litet kalas med smörgåsar, dricka och snaps brukade arbetarna bjudas på. Och efter sjösättningen fick de ledigt resten av dagen med full lön. Däremot förekom inte några dopceremonier utan pråmarna fick sina namnbräden senare när utrustningsarbetet var fullbordat.

Ovan bild från butiksinteriör i Fridhem i början av seklet, sannolikt från den affär som låg i villa Marielund. T v syns en av de mer bemärkta lokala profilerna målarmästaren Liljeroth. Från Harriet Eriksson.

Fridhems huvudbrygga låg där Skoflickargränd mynnar nere vid Mälaren. Hit fraktades sjövägen en hel del gods, vilket här symboliseras av en bogserbåt, sannolikt Uppsala Transport AB:s "Rolfö med utanförliggande pråm. T v vid bryggfästet en tvättstuga och framför den en ljugarebänk samt en anslagstavla. Från Harriet Eriksson.

Källa: Boken Mälarhöjden med omnejd - från Örnsberg till Vårberg, skriven av Bo G Hall bjuder på informativ och trevlig läsning. Liber, Stockholm 1986, ISBN 91-38-90784-4

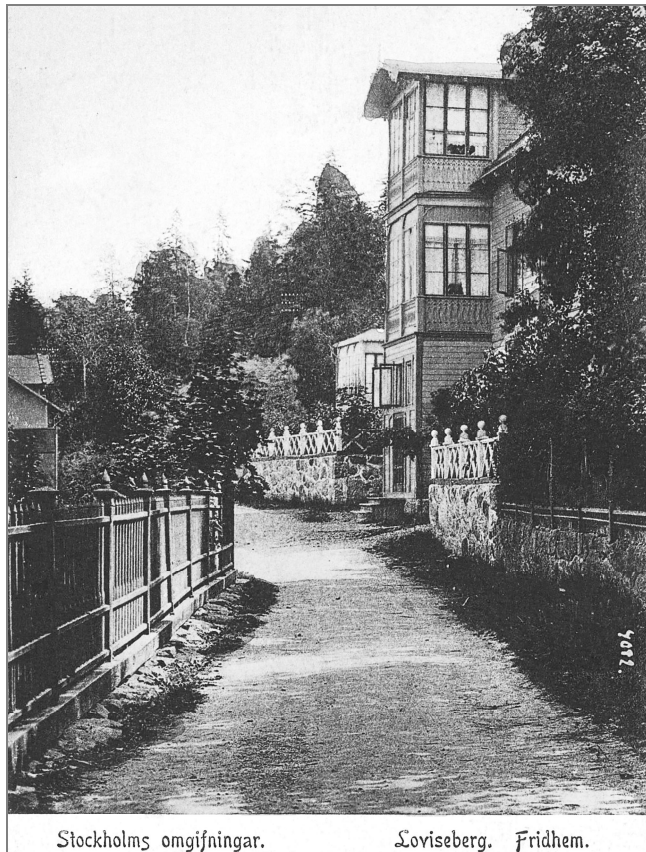
~~~~~

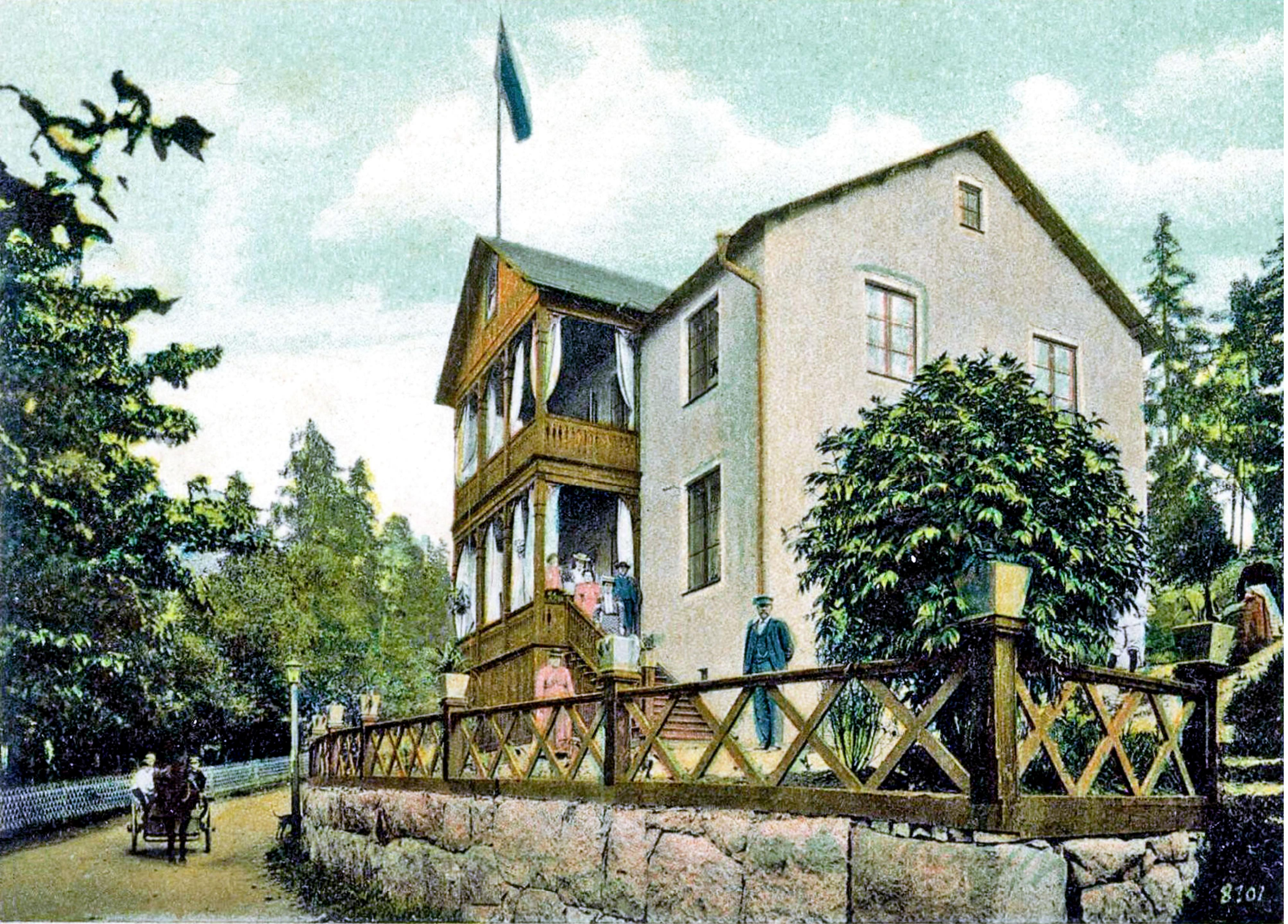
Stockholms omgifningar, Marielund.

4683

Vykort med motiv från Pettersbergsvägen med Marielund till höger. Till vänster trätrappan med åttiosju trappsteg som ledde till övre delen av Fridhem. Trappan fick namnet Jakobs stege 1924. Ekorrsvillan skymtar i sluttningen t v och i bakgrunden står huset Loviseberg.

Backebo, Fridhem.

8101

Fridhemsbacken

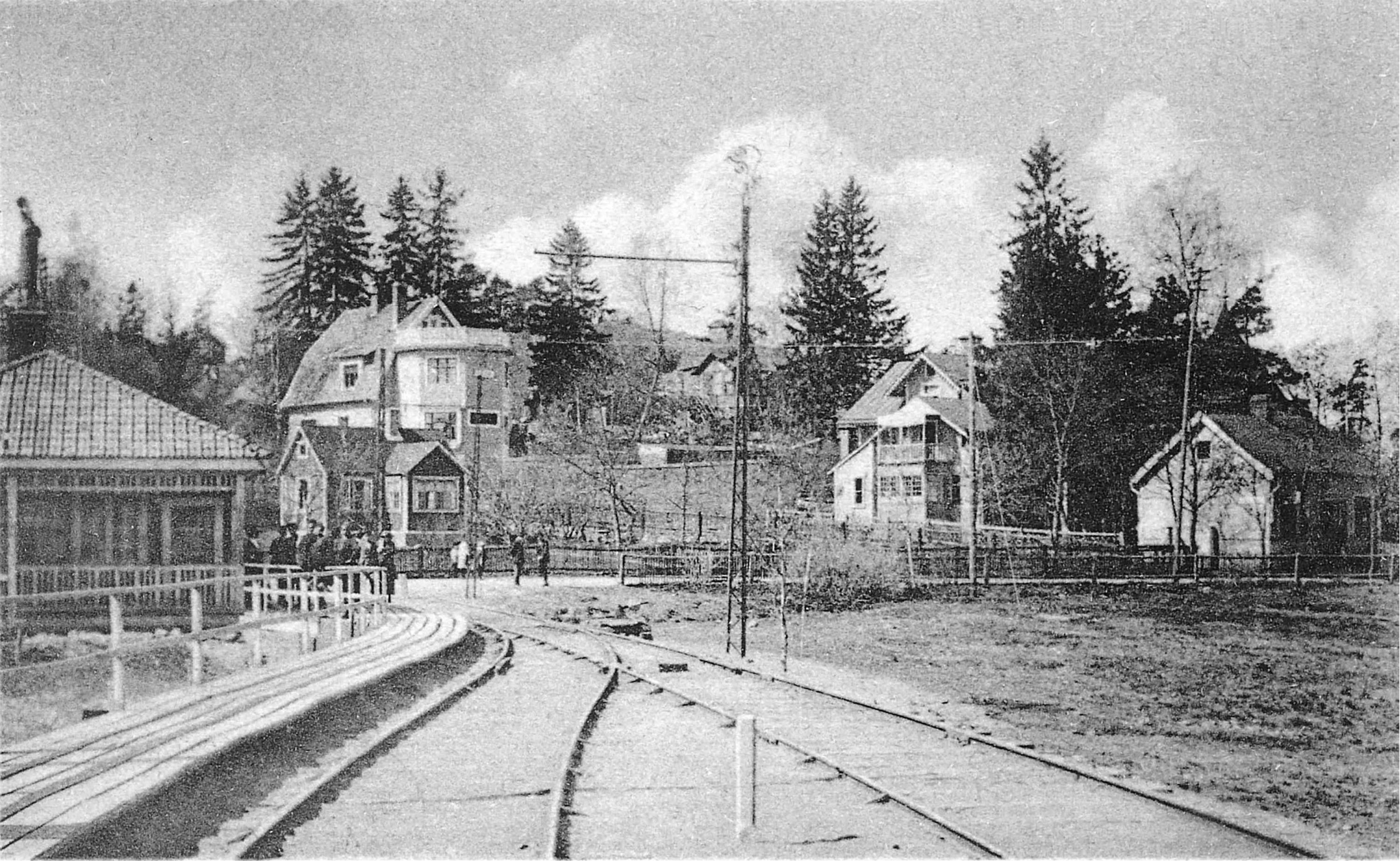

8153

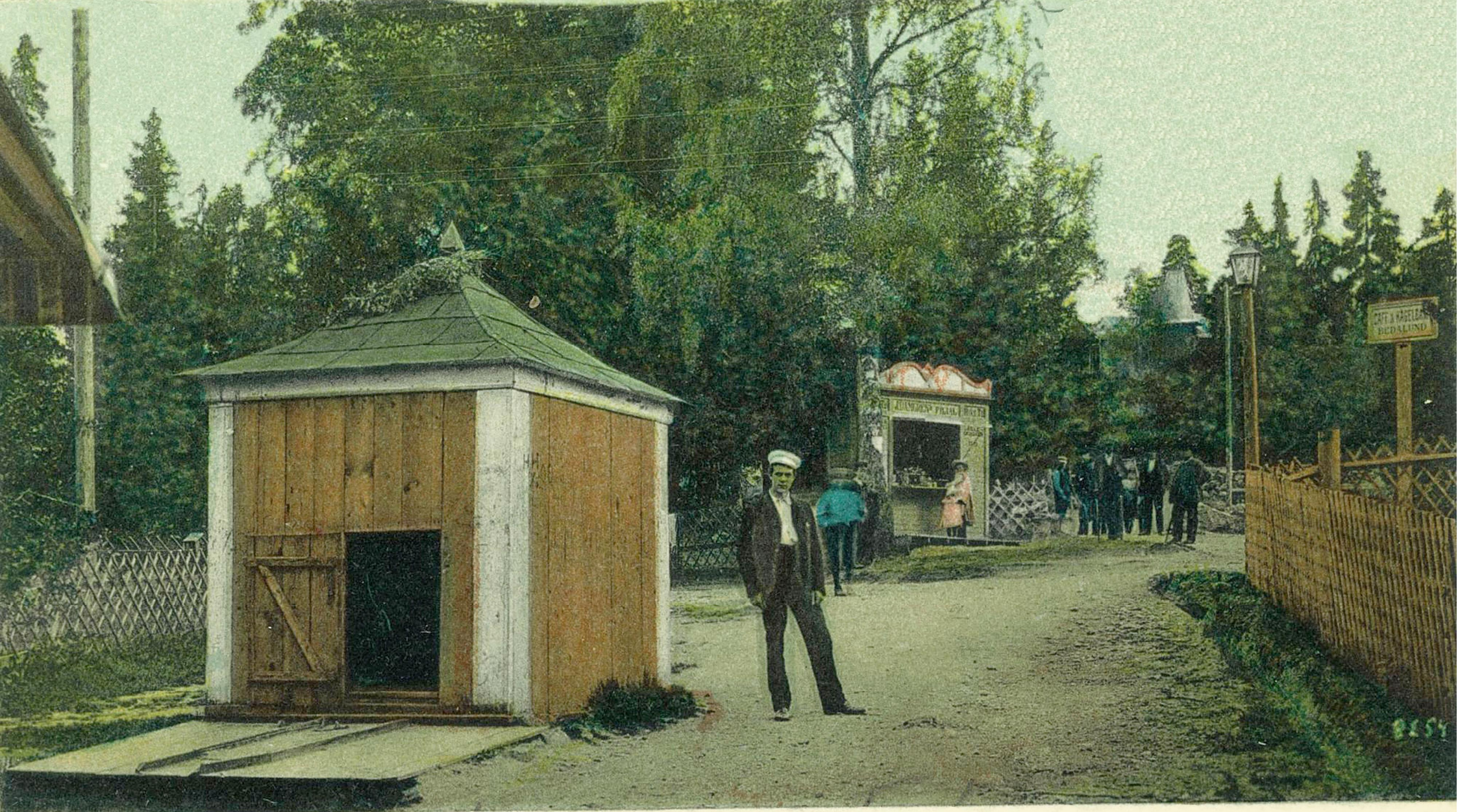
Fridhem.

Mälarhöjden.

Serveringen vid Bellmans källa, Fridhem.

Bellmans källa.

Hägersten

Hägerstens speciella karaktär ligger i den kuperade topografin och de spännande mötena mellan natursköna områden och hus från olika tidsepoker. 1800-talets sommarhus med utblickar över Mälaren möter individuellt formade villor från 1920-talet och framåt.

Här och var i området finns nedslag av flerbostadshus alltifrån 1930-talet till de senast uppförda från 1980-90-talen. Här finns 1700-talsgårdar, 1970-talets radhus och spåren av den tid då Olsson & Rosenlunds ångsågar och träsliperi var verksamma i Hägerstenshamnen och Eolshälls reningsverk var i drift.

Den första bebyggelsen i stadsdelen uppfördes vid Mäljarstranden, som är Hägerstens gräns i norr och nordväst. I väster går gränsen mot Mäljarhöjden i Pettersbergsvägen, Bellmanskällevägen och Slättgårdsvägen, i söder viker den av i Lugntorpsvägen och följer grönstråket mot Västertorp och Hägerstensåsen och i öster mot Örnbergsvägen.

1800-talets sommarnöjen

Längtan ut till landet och det sena 1800-talets nyvaknade intresse för badkulturen lockade burgnare stockholmsfamiljer att sommartid bosätta sig vid Mälarens stränder. Många av villorna finns kvar, men badhusen är borta sedan länge.

Sommarnöjesepoken inleddes redan på 1860-talet med det vackert belägna huset Gunnarsberg vid Eolshällvägen. På samma sida om vägen ligger Johanneslund. I Fridshyddan från 1878 bodde folk året runt och rum hyrdes också ut till sommargäster.

Högt upp och med vidsträckt utsikt över Mälaren ligger Sagatun, en ståtlig trävilla uppförd i norsk, fornnordisk stil 1881 som sommarbostad för professor Gustaf Retzius och hans hustru Anna Hierta-Retzius. Ett originellt hus, som restes med färdiga byggelement från Ekmans Mekaniska Snickerifabrik på Kungsholmen.

Till den första utbyggnaden av Hägersten hör också alla de hus som på 1800-talets slut uppfördes inom Klubbensborgsområdet. Längst ut på udden och väl synlig för sjöfarande ligger Tornvillan och strax invid Tvärvillan, Uddvillan, Uddtorpet och Sjövillan.

Det bekvämaste sättet att nå Hägerstens strandområde var förr sjövägen med ångfartygen Sjöfröken, Sirén och Ejdern, som på sin trad till Mälarstrandens bryggor också la till vid Klubben. Detta var långt innan Hägersten fick en spårvagnsförbindelse med Liljeholmen och så småningom tunnelbanan - kommunikationer som skulle medföra ett stort uppsving för stadsdelen.

Hägersten får sina första stadsplaner

1923 fastställde Kungl maj:t den första stadsplanen för Hägersten, vilken omfattade ett område väster om Storsvängen. Planen med byggnadsbestämmelser innefattade även områdena Johannisdal, Fridhem och Pettersberg i Mälarhöjden. Innan planen trätt i kraft hade

en "vild" bebyggelse uppstått av friliggande villor. Nästan hela området kunde nu avsättas för villabebyggelse "utan fixerat läge för byggnaderna". Bara några år senare, 1930, stadsplanerades ytterligare ett 20-tal kvarter väster om Storsvängen gränsande till Mälarhöjden.

1938 utgjorde "ett märkesår i Stockholms stadsplanehistoria" då stadens ytterområden fick en mängd nya planer. För Hägersten innebar detta att de första hyreshusen i tre våningar kunde uppföras. 1965 antogs den stadsplan som innebar att området kring Axelsbergs tunnelbanestation och området omedelbart norr om den kunde exploateras med flerbostadshus.

Villabebyggelsen

Hägersten präglas främst av alla de villor som uppfördes på 1920-talet och framåt. Under den första utbyggnadsperioden på 1920-talet var det vanligt att till en början uppföra en mindre stuga på tomten och först efter en tid byggdes en större villa.

Många av stugorna finns kvar och är välbevarade. Villorna, som byggdes innan stadsplanen kom på 1920-talet, ligger i områdets västra del. Under en tioårsperiod skedde en riktig byggboom, som dock mattades något på 1930-talet.

Villorna från 1930-talet, i företrädesvis funktionalistisk stil, återfinns särskilt öster om Storsvängen och söder om S:t Mickelsgatan. Arkitekterna Ancker-Gate-Lindegren är rikligt representerade i stadsdelen med både villor och flerbostadshus. Det finns även ett flertal påkostade arkitektritade villor av hög klass från 1960-talet. Trots till- och ombyggnader har flera hus kvar sin ursprungliga och tidstypiska karaktär. På grund av den kuperade topografin är tomterna ofta terrasserade och omgärdas av vackra murar i natursten.

Källa: Texten är baserad på Stockholm utanför tullarna - nittiosju stadsdelar i ytterstaden, Stockholms stadsmuseiförvaltning och Stockholmia Förlag 2003. Författare till avsnittet är Siv Bernhardsson med smärre tillägg av Anna-Karin Ericson 2004.

Våra försvinnande blomsterängar

Under århundradens lopp och fram till våra dagar har innevånarna sydväst om Stockholm haft förmånen att ha tillgång till stora naturområden med en yppig blomsterflora. Inom det nu utbyggda Bredäng-Sätra-området fanns en riklig förekomst av vildblommor av olika slag. På dikeskanter och i skogsbyn växte gullris, blodrot, johannesört, gulvial, käringtand, skogsnäva, och en del tistelarter av olika slag.

I ett dike nedanför skyttepaviljongen efter gamla Sätravägen fanns en mindre koloni av den för våra trakter rätt sällsynta vänderoten, *Valeriana officinalis*, en medicinalväxt som tidigare har beskrivits i denna tidning. På mera sanka ställen blommade svalörten, *Ranunculus ficaria*, som använts inom folkmedicinen mot gulsot och leversjukdomar. Blåsippor och liljekonvaljer förekom mer eller mindre rikligt i skogsgläntor och hagar, och nere vid mäljarstranden blommade topplösan, kråklövern och den gula svärdsiljan, *Iris pseudochorus*.

Markerna vid Vårby var ett barnens paradiset där de plockade gullvivor (nu fridlysta!), vattenblink, kabbleka, brunört och hundkex. Där fanns även en riklig förekomst av Gullpudra; en lustig växt som förvarar sina frön i små skålar på blommans översida. Spridningen äger rum vid regnväder genom att regndropparna plaskar ner i skålen och drar fröna med sig. Onokligen ett knepigt sätt att klara fortplantningen! Här fanns vidare stockholmstraktens vackraste vitsippsfält tillika med getrams, tulkört, skelört, och ett flertal andra arter.

Lika riklig var blomsterfloran i Slagsta och nedre Hallunda som nu börjat bebyggas. På en undangömd plats fanns en hel koloni av det ståtliga kungaljuset, *Verbascum thapsus*, och vid en del vägkanter sporadiskt förekommande exemplar av den utomordentligt vackra blåelden, *Echium vulgare*. Den stora blåklockan, *Campanula persicifolia*, förekom i rätt stor utsträckning, och särskilt anslående var den väldiga förekomsten av blommande älgört ned mot Mälaren, vars gulvita blommor sände ut en bedövande väldoft i stilla sommarkvällar.

Allt detta har delvis försvunnit eller kommer att försvinna genom pågående utbyggnader. Exploateringar går hårt fram över de sydvästra förorterna som på sin tid ansågs som stockholmstraktens skönaste naturs områden.

Även om storstadens ökade befolkning nödvändiggör fler och bättre bostäder borde stadsplanerarna kunna kosta på sig att spara en blomsteräng här och var, och det borde vara deras självklara skyldighet att ta hänsyn till den ökande folkopinion som kräver fritidsområden som är förlagda i nära anslutning till den uppväxande bostadsbebyggelsen.

Holger Ståårns

Källa: HÄGERSTENSBYGDEN Nr 1 1971, utgiven av Hägerstens Hembygdsförening

Mälarhöjden, Kafé Bredablick.

AKFA
FOTOGRAF

Ensamrätt
Erik Lindh
Stockholm

Motiv från Mälärhöjden.

No. 1018
Carl Sunnegårdh, Mälärhöjden.